

Київський державний лінгвістичний університет

Індекс УДК 801.25 : 801.56

Дейчаківська

Олександра Володимирівна

Синтактико-семантичні властивості дієслів
у функції зв'язки
(На матеріалі англійської мови)

Спеціальність 10.02.04 – германські мови

Автореферат
на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Київ - 1997

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі англійської філології Львівського державного університету ім. І. Франка, Міністерство освіти України

Науковий керівник - кандидат філологічних наук, доцент
Сухорольська Стефанія Михайлівна Львівський державний університет ім. Івана Франка, доцент кафедри англійської філології

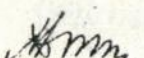
Офіційні опоненти - доктор філологічних наук, професор
Ятель Георгій Прокопович
Київський державний технічний університет будівництва та архітектури,
кафедра іноземних мов, зав кафедрою
- кандидат філологічних наук, доцент
Пироженко Людмила Андріївна
Київський державний лінгвістичний університет, кафедра граматики та історії англійської мови, доцент

Провідна установа - Чернівецький державний університет ім. Ю.Федьковича, кафедра англійської філології (Міністерство освіти України), м. Чернівці

Захист відбудеться " 18 " грудня 1997 р. о 12.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.26.054.02. Київський державний лінгвістичний університет, (252650, Київ, МСП, Київ-5, Червоноармійська, 73)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського державного лінгвістичного університету.

Автореферат розісланий "18" листопада 1997р.

Вчений секретар спеціалізованої ради професор М.П. Дворжецька

ЛННБ України ім.В.Стефаника

00742618 (S)

Реферована дисертаційна робота присвячена вивченню синтактико-семантичних особливостей дієслів у функції зв'язки.

Актуальність вибраної проблеми зумовлена необхідністю конкретизації поняття "зв'язка" з урахуванням розмаїття поглядів і підходів до вивчення цього явища. Проблема "дієслів-зв'язок", залишаючись дискусійною, продовжує привертати до себе увагу лінгвістів. Вивчення цього граматичного явища вперше постало у центрі уваги сучасних лінгвістичних досліджень у зв'язку з даними про постійне зростання в англійській мові кількості ергативних дієслів, оскільки вони виступають потенційними заповнювачами позиції оператора складеного іменного присудка. Розширення кола дієслів, які можуть набувати функції зв'язки, і зумовило вибір дослідження, мета якого - вивчити семантико-синтаксичні особливості дієслів у функції зв'язки у складі аналітичного іменного присудка.

Мета дисертації зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- визначити критерії, що уможливають функціонування дієслова як зв'язки;
- дослідити синтагматику дієслів у функції зв'язки;
- провести зіставний аналіз конструкцій з дієсловами-зв'язками;
- вивчити особливості дієслів-зв'язок як денотатів ситуації екстралінгвальної дійсності;
- встановити лексичне наповнення корпусу прикметників, з якими сполучаються дієслова у функції зв'язки.

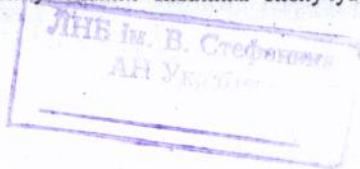
Новизна роботи. Трагування дієслів-зв'язок як дієслів широкої семантики поряд з вивченням їх синтагматичних властивостей і проведення зіставного аналізу з аналогічними структурами в українській мові дозволяє констатувати їх самостійний характер.

Вперше проведено аналіз дієслів-зв'язок у межах синтаксичної семантики і лексичної граматики.

Теоретичне значення проведеного дослідження - у тому, що зроблені висновки можна використати у подальшому опрацюванні теорії широкозначності, питань синтаксичної семантики і лексичної граматики.

Практична цінність дослідження. Одержані в дисертації теоретичні висновки і зібраний емпіричний матеріал можуть бути використані для розроблення ряду розділів курсу теоретичної граматики, на семінарських і практичних заняттях з граматики і перекладознавства.

Результати дослідження можуть бути корисні для теорії і практики перекладу, контрастивно-типологічного мовознавства, лексикографії. Корпус прикметників, що супроводжують кожне з дієслів, може бути використаний при укладанні словника сполучуваності дієслів англійської мови.

Апробація роботи здійснювалась у вигляді доповідей та повідомлень на наукових конференціях професорсько-викладацького складу факультету іноземних мов Львівського держуніверситету ім.І.Франка (1991-1996), регіональних та міжнародних конференціях. Основні положення відображені у восьми публікаціях (дві статті і тези).

Матеріал і методика дослідження. Матеріал дослідження одержаний суцільною вибіркою із творів сучасної англійської та американської художньої прози (загальний обсяг 14000 с.).

Для вирішення вищеперелічених завдань використовувались такі методи і засоби:

- а) дистрибутивний і валентний аналіз;
- б) процедури трансформаційного аналізу (пермутація, елімінація, розширення, ускладнення, розгортання);
- в) зіставний аналіз;
- г) стратифікація структури речень з дієсловами-зв'язками на поверхневу і глибинну;
- д) кількісний аналіз.

На захист виносяться такі положення:

1. Дієслова, що заповнюють позицію зв'язки (конституенти центру синтаксичного поля копулятивності) - це дієслова широкої семантики. Розширення референційної сфери слова служить основою виникнення нових функцій.

2. Синтагматичні властивості, як і зіставний аналіз, засвідчують самостійний статус компонентів складеного іменного присудка.

3. З позицій синтаксичної семантики дієслова-зв'язки виступають як одномісні предикати з альтернативними актантами у граматично-логічній позиції підмета і факультативним актантом у граматично-логічній позиції додатка.

4. Кожне з дієслів супроводжується корпусом предикативних елементів з певним лексичним наповненням.

5. Вивчення властивостей дієслів у функції зв'язки: (1) неперехідність; (2) обов'язкова предикативна сполучуваність; (3) спільність референтної співвіднесеності патіенса/об'єкта і предикатива; (4) діапазон сполучуваності; (5) частотність дозволяє визначити центр і периферію категоріального поля "дієслів-зв'язок".

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків і додатків. У тексті дисертації, а також наприкінці роботи подано аналітичні таблиці.

У вступі дається обґрунтування проблематики дослідження, визначається мета, завдання, актуальність, теоретична і практична цінність роботи, розкривається її новизна, показано методи і матеріал, на якому проводилось дослідження.

У першому розділі подано критичний огляд літератури з питань дієслів-зв'язок. Водночас викладено основні концептуальні положення, прийняті в дисертації. Наведено типологію дієслів зв'язок, розкрито суть поняття "зв'язка" з позицій дієслів широкої семантики і теорії функціональних полів.

У другому розділі подається докладний опис дистрибуції та синтагматичних властивостей дієслів у функції зв'язки. Аналіз синтаксичних процесів, характерних для дієслів зв'язок, дозволяє визначити їх статус у складеному іменному присудку. Зіставлення оригінальних текстів і перекладів уможливило виділити групи українських дієслів-еквівалентів англійських аналітичних структур із дієсловами зв'язками. У другому параграфі аналізується лексична сполучуваність дієслів у функції зв'язки. Подаються списки найчастотніших предикативних прикметників.

Третій розділ присвячений вивченню глибинної структури конструкцій з дієсловами-зв'язками. Розділ містить аналіз актантів у формально-граматичній позиції підмета.

Висновки містять узагальнені результати роботи, визначають перспективи подальшого дослідження проблеми.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вивченні проблеми дієслів-зв'язок, якій присвячений перший розділ дисертації, особливу увагу дослідників, як звичайно, привертала два аспекти: що уможливорює вживання дієслів у функції зв'язки і як пояснити в рамках цього явища існування двох типів присудка: *He grew old; The moon rose red.*

Теорія десемантизації, яку постулювала традиційна граматики [Л.С. Бархударов, А.М. Кузнецов, N.M. Rayevska, O. Jespersen], не давала відповіді на жодне з цих питань. Як вказує В.Ярцева, прирівнювання зв'язок до "порожнього слова", "морфеми" веде до ототожнення простого і складного присудка, до проведення повної аналогії між зв'язкою і дієслівною флексією. "Якби всі зв'язкові дієслова в англійській мові служили лише показником зв'язку між підметом і предикативним членом і не надавали - кожне з них - якогось нового характеру складеному присудку при своєму сполученні з предикативним членом, їх, напевно, не було б так багато" [Ярцева].

Натомість трактування дієслів, насамперед традиційних "власне" зв'язок із позицій теорії дієслів широкої семантики пояснює як функціонування їх у складі аналітичного іменного присудка зокрема, так і їх поліфункціональність загалом. Характерними рисами дієслів широкої семантики є синкретизм, поліденотатичність, синсемантизм і поліфункціональність.

Перелічені ознаки визначають умови, що уможливають функціонування дієслів як операторів складеного аналітичного присудка: обов'язкова предикативна сполучуваність (синсемантизм); неперехідність, спільність референтної співвіднесеності аргументів у позиції підмета і предикатива. Такий підхід передбачає, що якщо є вищеперелічені ознаки, то будь-яке дієслово може набувати "функції зв'язки" [А.И.Смирницкий, Г.Г.Почепцов]. Саме тому не може йти мова про зв'язкові дієслова як закритий ряд.

Поряд з питанням про характер значення дієслів у функції зв'язки виникає питання про те, якими є підстави для поділу їх на первинні і вторинні, чи "власне" зв'язки і "набуті". Функціональний підхід разом з теорією первинних і вторинних функцій пояснює існування цього традиційного поділу.

Аналіз дієслів-зв'язок, як конститuentів синтаксичного поля копулятивності, розмежовує дієслова у функції зв'язки так: дієслова, що виступають центральними елементами поля - це дієслова, для яких ця функція первинна, периферійні ж елементи - це дієслова, для яких функція зв'язки є оказіональною, вторинною.

Аналізуючи зовнішню конфігурацію досліджуваного поля, констатуємо, що це поле поліцентричної структури. Макрополе включає два мікрополя: мікрополе дієслів із значенням характеристики фізичного стану/кваліфікації і мікрополе модальних дієслів-зв'язок.

У першому мікрополі розрізняємо три центри: центр дієслів, що виражають перебування у певному стані (наявність ознаки), центр дієслів, що вказують на перехід в інший стан (процес набування ознаки) і центр дієслів збереження стану/ознаки.

У встановленні ядра і периферії кожного з полів визначальними вважаємо такі фактори:

1. Наявність домінантної ознаки, тобто спільність референтної співвіднесеності аканта в позиції підмета і предикатива; специфіка сполучуваності.

2. Широта дистрибутивного діапазону.

3. Частота.

Конституенти, віддалені від ядра, належать до периферії. При цьому можливі випадки, коли конституенти, що належать до ядра одного мікрополя, водночас виступають периферійними елементами іншого мікрополя.

До периферійних конститuentів першого мікрополя, звичайно, відносять дієслова-зв'язки у так званому подвійному присудку [Торчина]. Сюди ж можна віднести і ергативні дієслова.

У Collins Cobuild English Grammar зроблено спробу класифікувати ергативні дієслова. Автори виділяють три основні групи: а) дієслова, що означають зміну стану; б) дієслова зі значенням приготування їжі; в) дієслова, що виражають ідею пересування.

Т.Фонтенел додає субкатегоризацію у межах класу "зміна стану", зазначаючи, що багато ергативних дієслів означають: а) зміну кольору (darken, fade, discolour) або б) продукування звуку (bang, blow, chime). Дієслова swing, blow, fly, flash, drop, flutter, slide, slick, snap, slam, blow, crack, crash, pop водночас виступають у функції зв'язки. Всі вони формують периферію мікрополя стану [Fontenelle].

При аналізі ергативних дієслів як елементів мікрополя копулятивності привертає увагу обмеженість комбінаторики цих дієслів: He rung the bell and the door swung open [Maugham]. The curtains swung open [Golding]. The door sprang open [Cheever].

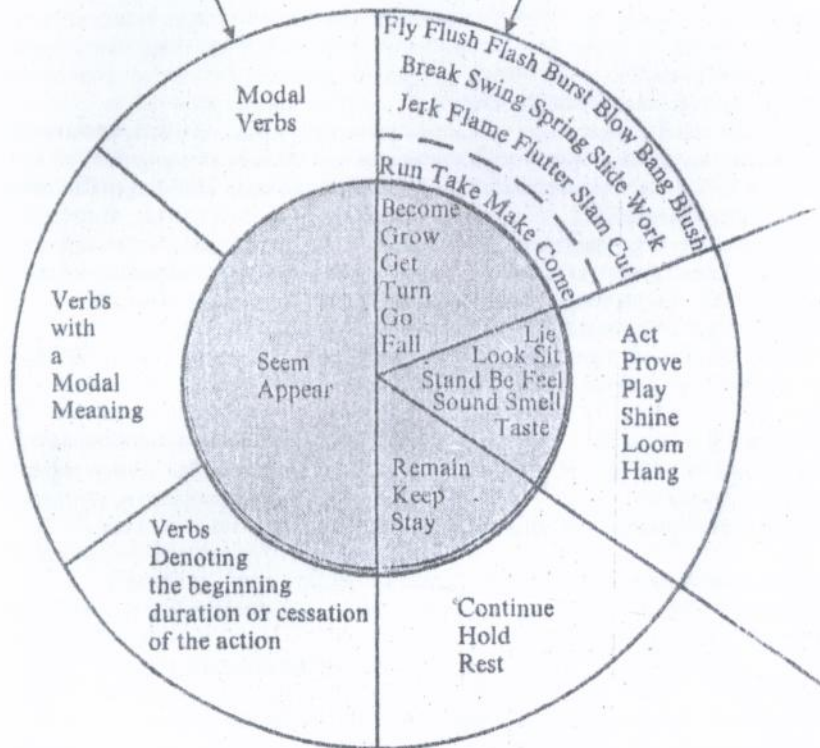
Обмеженість комбінаторики пояснює низьку частоту вживання цих дієслів. Аналізуючи етимологію ергативних дієслів у функції зв'язки, натрапляємо на вказівку про невизначеність їх походження або ж їх звуконаслідувальний характер.

Враховуючи вищеперелічені критерії, розмішуємо ергативні дієслова на периферії мікрополя кваліфікації.

Рисунок 1 демонструє розподіл дієслів макрополя копулятивності на центральні та периферійні. У табл.1 вказано їх етимологію і дату першої фіксації у функції зв'язки. У табл.2,3 представлені дані про частоту вживання центральних компонентів мікрополя кваліфікації.

Мікрополе 2
Мікрополе модальних
зв'язкових дієслів

Мікрополе 1
Мікрополе характе-
ристики фізичного стану/
кваліфікативності

 - центр

 - периферія

Рис. 1

Макрополе копулятивності

Етимологія і дата першого вживання дієслова у зв'язковій функції

Центр	Дієслово	Етимологія	Перша фіксація у зв'язковій функції
Дієслова становлення ознаки	Become	OE	11-75
	Grow	OE	1300-1340
	Get	ON	1596
	Turn	OE	1303
	Go	OE	1583
	Fall	OE	1225
Дієслова наявності ознаки	Be	OE	
	Look	OE	1400
	Feel	OE	1816
	Sit	OE	1427
	Lie	OE	1154
	Stand	OE	1386
	Sound	OF	1862
	Smell	OE	1667
Taste	ME	1552	
Дієслова збереження ознаки	Remain	OF	1509
	Keep	OE	1340
	Stay	OF	1573
	Периферія		
Дієслова становлення ознаки	Run	OE	
	Make	OE	
	Take	ON	
	Come	OE	

Центр	Дієслово	Етимологія	Перша фіксація у зв'язковій функції
Дієслова становлення ознаки	Clang	OE	
	Click	prob imit	
	Crack	OE	
	Crash	ME	
	Snap	D or LG	
	Pop	of imit origin	
	Fly	OE	
	Burst	OE	
	Blow	OE	
	Bang	prob of Scand or	
	Swing	OE	
	Slide	OE	
	Work	OE	
	Break	OE	
	Spring	OE	
	Jerk	prob of E dial	
	Blush		
	Flush	perh of imit origin	
	Flash	of imit origin	
	Flame	OF	
	Slam	prob of Scand origin	
Cut			
Commence	MF		
Prop	OE		
Flutter	OE		

Таблиця 2

Частотність зв'язкових дієслів становлення ознаки (Центр мікрополя становлення ознаки)

	V+A	Відп. част.	Абс. част.	V+N	Відп. част.	Абс. част.	V+P _i	Відп. част.	Абс. част.	V+ Word of St	Відп. част.	Абс. част.	V+Inf	Відп. част.	Абс. част.	V+ Prep. Ph.	Відп. част.	Абс. част.	Всього
Become	+	61,0%	244	+	35,3%	140	+	0,7%	3	+	2,0%	8	-						395
Grow	+	99,1%	210	-			-			-			+	0,7%	2	-			213
Get	+	99,3%	256	-			-			-			+	0,7%	2	-			258
Go	+	92,0%	47	+			-			+	3,9%	2	-			+	3,9%	2	51
Turn	+	96,7%	30	+			-			-			-			+			31
Fall	+	28,0%	14	+	4,0%	1	-			+	28,0%	14	-			+	40,0%	20	50

Таблиця 3

Частотність дієслів наявності ознаки (Центр мікрополя)

	V+A	Відп. част.	Абс. част.	V+N	Відп. част.	Абс. част.	V+P _i	Відп. част.	Абс. част.	V+ Word of St	Відп. част.	Абс. част.	V+Inf	Відп. част.	Абс. част.	V+ Prep. Ph.	Відп. част.	Абс. част.	Всього	
Be	+	85,6%	2624	+	12,9%	398	+	0,32%	10	+	1,45%	45	-			-			3087	
Look	+	91,5%	97	+	3,77%	4	+	2,83%	3	+	1,88%	2	-			-			106	
Feel	+	96,0%	146	+	1,31%	2	-			-		+	1,31%	2	-		+	1,31%	2	152
Sound	+	100%	32	-			-			-			-			-			32	
Taste	+	100%	3	-			-			-			-			-			3	
Smell	+	100%	3	-			-			-			-			-			3	
Lie	+	79,0%	19	-			-			+	20,8%	5	-			-			24	
Sit	+	85,7%	12	-			-			+	14,2%	2	-			-			14	
Stand	+	93,1%	27	-			-			+	6,8%	2	-			-			29	

Синтагматичні властивості компонентів моделі Vcop + Adj проаналізовано у другому розділі дисертації "Синтагматичні властивості дієслів-зв'язок".

Синтаксичні процеси, що можна спостерігати у поведінці компонентів складеного іменного присудка (опущення, розширення, суміщення, розгортання, ускладнення, перmutація) засвідчують як самостійний статус оператора і модифікатора, так і наявність ознак, характерних для дієслів широкої семантики. Так, зокрема процес розширення свідчить, що елемент розширення (у даному випадку зв'язка) не позбавлений лексичного значення, тому, що

"...розширення слів, позбавлених лексичного значення є неможливим" [Почепцов]. I am or was omniscient [Huxley]... an elegant woman... who looked and was far more of a Tiger than a Lady [Spark].

Характерною рисою смислових дієслів є їхня здатність опускатися. Цю властивість мають і слова в позиції зв'язки. The kitchen was immaculately clean and the table set [Steinbeck]. The heap of spars grew higher and the pile of chips and ends more bulky [Hardy]. The gas lamps grew fewer and the streets more narrow and gloomy [Wilde].

У функції зв'язки з одним і тим же предикативом реалізуються різні дієслова: Her face went white [Fowles]. The girl grew white and trembled [Wilde] ...then you could... watch the whole ground turn white [Golding].

Відсутність уніфікації дієслівного компонента свідчить про неправомірність трактування дієслова у функції зв'язки як службового.

Ще одним підтвердженням багатофункціональності і синкретизму дієслів у функції зв'язки є процес суміщення. У випадку дієслова *be* найчастотнішою є модель суміщення - копулятивний оператор + оператор форми тривалого часу. Напр.: Some were naked and carrying their clothes [Golding].

Процес суміщення є водночас виявом асиметричного дуалізму мовного знака і маніфестацією принципу мовної економії.

Аналіз синтаксичних процесів, характерних для іменного складеного присудка з оператором *get*, доводить відмінність цієї структури як одиниці синтаксичного рівня не лише від аналітичних одиниць морфологічного, але й лексичного рівня.

Поряд з вивченням синтагматичних властивостей дієслів у функції зв'язки, в другому розділі аналізується і корпус прикметників, характерних для того чи іншого дієслова. Аналіз здійснюється в рамках лексичного підходу, наріжним каменем якого можна вважати такі положення:

1. Опис, а отже, і вивчення мови повинно бути організоване довкола того, як поведуться слова, а не довкола абстрактних структур, в які ми можемо їх вставляти.

2. Значення лексичних комбінацій визначається не лише контекстом, але й узагальненими граматичними моделями. Оперування ж узагальненими моделями може бути виправданим лише з урахуванням вибірковості лексичних комбінацій, що їх заповнюють.

3. Лексичні моделі набагато упорядкованіші, ніж це можна припустити, враховуючи, що лексика - відкрита система.

Так, при аналізі корпусу предикативних прикметників, що трапляються з дієсловом *become*, привертає увагу той факт, що на відміну від інших дієслів становлення ознаки, з дієсловом *become* у функції предикатива переважають багатоскладові прикметники негерманського походження:

- *able*: unbearable, irritable, unextricable, intolerable, unreasonable, amenable, unforgettable;

- *ous*: humerous, gregarious, tedious, conscious, hideous, delirious, furious, serious, nervous; callous;

- *ible*: visible, audible, collectible, comprehensible;

- *ful*: delightful, dreadful;

- *ish*: sluggish, devilish, childish;

- *ate*: intimate, temperate, literate;

- *ive*: pensive, imperative;

- *ant*: important, significant, unpleasant.

Серед предикативних прикметників, що трапляються з *become*, домінують прикметники, що виражають оцінку зміни з точки зору моральне/аморальне: unbearable, notorious, intolerable, unnecessary, hideous, dreadful, irritable, unreasonable, tiresome, unpleasant/pleasant, charming, wonderful; innocent, moving, delightful, exciting, beautiful.

Окрему групу формують також прикметники, що вказують на зміну: а) фізичного; б) настроєво-емоційного стану: а) *to become old*, stout, hollow-cheeked, smaller, aware, cold, damp; б) nervous, pensive, excited, furious, angry, aggressive, agitated, fierce. Проте і тут присутній компонент оцінки зміни на краще чи гірше.

Структури з "go" загалом позначають зміну до гіршого, зокрема зміну стану а) фізичного: go blind, hungry, loose, white, pink, dry, sour; б) психічного: go mad, crazy, silly, wild, insane, go finally, literally, a little mad; в) фінансового: go broken, bankrupt, bust, penniless.

Характерно, що в реченнях з предикативним прикметником "wrong" позицію підмета посідає абстрактний іменник: *Everything was going wrong* [Spark]. *Something had gone wrong with the quotation* [Huxley]. *...and things go all wrong* [Wilson].

Зі структурами з "go" до певної міри перегукуються структури з "get", що вказують на зміну до гіршого або ж виражають негативну оцінку зміни.

1. Негативний характер зміни засвідчує семантика таких прикметників: drunk, mad, angry, hungry, soaked, wet, light, headed, tired, bored, not any younger, not better, sick, worse.

2. На негативну зміну вказує контекст: you not even working toward the end and getting richer and richer [Fitzgerald].

Контекст вказує, що вираз get old виражає зміну не до кращого - постаріти. Коли ж треба передати поняття подорослішати, зустрічаємо вирази: to become a grown up person, to grow up. Подібно до речень з дієсловом "go" і предикативом "wrong", в реченнях з get + worse формально-граматичну позицію підмета займає неістота: Things got much worse [Fitzgerald]. The situation got worse and worse [Golding]. The island was getting worse and worse [Golding]. The rocks get worse [Golding].

Для структур з grow характерне сполучення з предикативом у вищому ступені порівняння. Найчастотнішими є предикативи: old, sick, pale, sad, grave, grey, dark, angry, stiff, dim, large, heavy, loud, rich, red. При цьому абсолютна частота вживання предикатива old становить 28 випадків, відносна 14% при загальній кількості 210.

Серед предикатів, що супроводжують look найчастотніше трапляються: pretty, young, happy, different.

Третій розділ дисертації присвячений вивченню ролі структури дієслів у функції зв'язки. Вивчення глибинної структури речень з дієсловами-зв'язками дало змогу констатувати, що існує протиставлення процесний присудок::кваліфікативний присудок в корпусі дієслів-зв'язок при однаковій поверхневій структурі.

За основу аналізу взято класифікацію В.Чейфа, котрий поділяє предикати на чотири групи: предикати стану, процесу, дії і процесу-дії. Відмінність між предикатами процесу та дії полягає в тому, що речення, які виражають дію, відповідають на запитання What did V do? Речення з предикатами процесу є відповіддю на запитання What happened to N? Предикати стану і процесу супроводжуються пацієнтами, предикати дії - агенсами.

Відповідно до цієї класифікації дієслова становлення ознаки виступають як предикати процесу, дієслова наявності та збереження ознаки - предикати стану.

Дослідження дозволили класифікувати дієслова become, grow, go, turn, get, fall, come, run як одномісні предикати процесу із зафіксованою можливістю другого правочастинного факультативного актанта у дієслів become і get.

Для дієслова *become*, це - бенефактив, що в поверхневій структурі представлений іменником з прийменником *to*. *You become to me the visible incarnation of that unseen ideal [Wilde]. Life suddenly became fiery - coloured to him [Wilde].*

Для дієслова *get* - це каузатор, що на поверхневому рівні виражений іменником з прийменниками *about, at, on, of, from, with*. *I thought she'd got tired of waiting [Maugham]. ...then you get mad at him [Maugham]. She never gets confused over her dates and I always do [Wilde].*

На думку деяких дослідників, якщо у структурі з *get* є ще один непередкатний знак (каузатор), то це визначається семантикою другого предикатного знака - прикметника. Так, у структурах із каузатором вживаються прикметники зі значенням афекту (термін запропонувала Е.В. Силіна) - *angry, mad, sick* [Силіна].

Щодо питання про семантично релевантні ознаки аргумента/учасника ситуації в позиції підмета, то детальніші дані подані у таблиці 5.

Таблиця 5

Релевантні ознаки непередкатних знаків у структурі дієслів *become, grow, get, go*

Дієслово		Become	Grow	Get	Go
Ознака					
Істота		58% (з яких 16% частина тіла)	72% (27%)	91% (1%)	63% (10%)
Неіс-тота	Абстрактне	33%	12%	5%	27%
	Конкретне	4%	14%	3%	9%

His face became ghastly pale [Wilde]. His face became gloomy [Hardy]. His red face grew a trifle redder [Maugham]. Her face grew grim [Shaw]. ...her face went hard with a frown of disgust [Maugham]. Saizman's pale face went dead white [Malamud].

Превалюючою семою аргумента/учасника ситуації у функції підмета є сема істота.

Щодо дієслів збереження ознаки - предикатів стану, то тут релевантною виступає ознака перебування у певному стані через обставини чи з власної волі. Структури із предикатом *keep* виражають необхідність збереження стану, зумовлену обставинами, чиясь волею, зовнішнім впливом. На поверхневому рівні це виражено наказовою формою дієслова, а також модальними дієсловами. *Keep quiet [Spark]. ...they've got to keep quiet [Spark]. She won't keep quiet [Golding]. ...he should keep quiet [Spark].*

Структури з предикатом стану *rest* містять інформацію про тривалість стану, при цьому цей стан оцінюється як позитивний, бажаний, що засвідчує і семантика другого компонента аналітичної синтаксеми - *certain, content, satisfied, assured. You may rest assured.*

Серед предикатів стану (сюди належать дієслова збереження і наявності ознаки) можливість другого правочастинного факультативного аргумента (бенефактива) зафіксовано у дієслів *seem/appear/look/feel*.

The situation of Joseph has always seemed to me faintly ridiculous [Maugham]. You don't seem very timid to me [Fowles]. But he felt not very much outgoing to the baby itself [Lawrence].

У поведінці предикатів *look* і *feel* зафіксовано флексійну одиницю "прогресив". *He was looking deathly white [Maugham]. You're looking so very young [Spark]. I told her I was feeling fine [Spark].*

В інтерпозиції предикатів стану і процесу знаходяться кваліфікативні і квантитативні синтаксеми. Але усі варіанти трансформуються до базової моделі.

У загальних висновках до роботи наголошується, що для дієслів, що становлять центр поля копулятивності, функція зв'язки є первинною, для периферійних - вторинною. Критеріями виділення центру та периферії копулятивних дієслів послужили частота, діапазон сполучуваності, і наявність домінантної ознаки в найширшому розумінні.

Дієслова, що становлять центр або ж традиційно "справжні" зв'язки, демонструють самостійний характер у складному іменному присудку. Фіксованість компонентів спостерігається щодо дієслів, які належать до периферії. Семантико-рольовий метод, розмежовуючи дієслова-зв'язки як предикати стану і процесу, засвідчує існування бінарного протиставлення процесний присудок::кваліфікативний присудок у рамках глибинної структури складеного іменного присудка.

Основні положення дисертації відображені у таких публікаціях:

1. Присудкова модель VA англійської мови та її українські відповідники/ Лноземна філологія, Міжвід.зб. - Львів, 1996. - Вип.110. - С.144-151.

2. Типологічне зіставлення складеного іменного присудка в англійській і українській мовах. - К., 1994. - Рукопис деп. В ДНТБ України, № 1780.

3. Зв'язка як синтаксична позиція слів у складі аналітичного присудка // Проблеми лінгвістики тексту та лінгвометодики. Тези доповідей міжнародної науково-методичної конференції викладачів іноземних мов вузів. - Львів, 1992. - С.176-177.

4. On Substitutive Forms Expressing Action in Teaching Grammar//English Language Teaching in Ukraine: Past-Imperfect, Present-Indefinite, Future? Ukraine Second Conference. - L'viv, 1995. - P.51-52.

5. Рольова структура дієслів become, grow, get//Міжнародна наукова конференція до 100-річчя Ю.Р.Куриловича. Збірник тез. - Львів, 1995. - С.91-92.

6. Lexical Collocations in Vocabulary Teaching//New Strategies and Practices in TESOL. 1 st National TESOL Ukraine Conference. - Vinnytsia, 1996. - P.96-97.

7. Ergative Verbs As Circumferential Elements Of The Field of Copulative Verbs//The Art And Science Of TESOL. 2 nd National TESOL Ukraine Conference. - Vinnytsia, 1997. - P.7.

8. Функціонально-семантичне поле копулятивності //Лексикографічні та методичні концепції викладання чужоземних мов у вищому навчальному закладі. Тези доповідей 2-ї міжнародної конференції. - Львів, 1996. - С.33-34.

Дейчаківська О.В. Синтактико-семантичні особливості дієслів у функції зв'язки. - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 - германські мови. - Київський державний лінгвістичний університет. Київ, 1997.

Захищається рукопис дисертації, в якій розглядаються синтактико-семантичні характеристики копулятивних дієслів - центральних і периферійних конститuentів макрополя копулятивності. Визначено критерії, що уможливають вживання дієслів у функції зв'язки, проаналізовано синтагматичні процеси, характерні для моделі Vcop + Adj, лексичну сполучуваність копулятивних дієслів та їх рольову структуру.

Ключові слова: макрополе копулятивності, лексична семантика, синтагматичні процеси, предикат стану і процесу.

Дейчакивская О.В. Синтактико-семантические особенности глаголов в функции связки. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.04 - германские языки. Киевский государственный лингвистический университет. Киев, 1997.

Защищается рукопись диссертации, в которой рассматриваются синтактико-семантические характеристики копулятивных глаголов - центральных и периферийных конstituентов макрополя копулятивности. Определены критерии употребления глагола в функции связки, проанализированы синтагматические процессы, характерные для модели Vcop + Adj, лексическая сочетаемость копулятивных глаголов и их ролевая структура.

Ключевые слова: макрополе копулятивности, лексическая семантика, синтагматические процессы; предикаты состояния и процесса

Deychakivska O.V. Syntactic and Semantic Characteristics of Verbs in the Function of Copula. - Manuscript.

Thesis for a candidate degree by speciality 10.02.04 - Germanic languages. Kyiv State Linguistic University. Kyiv, 1997.

The dissertation is concerned with the study of syntactic and semantic characteristics of copulative verbs - central and peripheral constituents of the macrofield of copulativity. Criteria enabling the verbs to function as copulas are defined, syntagmatic processes typical of the model Vcop + Adj, lexical combinability of copulas and their semantic role structure are analysed.

Key words: macrofield of copulative verbs, lexical semantics, syntagmatic processes, predicates of state and process.

De →

Підписано до друку 17.11.97. Формат 60*84/16. Папір друк. № 1
Друк офсетн. Умовн. друк. арк. 1,5. Умовн. фарб. відб. 1,5.
Обл.-вид. арк. 1,6. Тираж 100. Замовлення 278.
Машинно - офсетна лабораторія Львівського держуніверситету
ім. І. Франка. 290602 Львів, вул. Університетська, 1.

102001

AB 39008
AB 39008